

**LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA
KNJIŽNICE – KULTURNEGA CENTRA LENDA VA -
LENDVAI KÖNYVTÁR ÉS KULTURÁLIS KÖZPONT LENDVA
V LETU 2021**

(dostopen na spletni strani knjižnice www.kkl.si)

Pripravil:
dr. Albert Halász,
direktor
Knjižnice – Kulturnega centra Lendava –
Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ
in sodelavci

Lendava, november 2020

1. UVOD

Razvoj knjižnične zbirke je ena od temeljnih knjižničnih dejavnosti, zato je pomembno, da ima knjižnica izdelan pisni dokument, na katerem temelji izgradnja knjižnične zbirke. Ker se v današnjem času pogosto pojavljajo nove oblike nosilcev zapisov in se hitro povečuje število novih informacij, je pomembno, da ima knjižnica izdelana merila za letni nakup knjižničnega gradiva.

Knjižnica – Kulturni center Lendava – Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ (v nadaljevanju KKC Lendava – Lendvai KKK) posveča nabavi knjižničnega gradiva veliko pozornost. Nabavna politika knjižnice sledi viziji, poslanstvu, ciljem ter programu splošne knjižnice.

Dokument o nabavni politiki KKC Lendava – Lendvai KKK je osnova za oblikovanje knjižnične zbirke in načrtovanje nabave knjižničnega gradiva. Izhaja iz zakonskih ter podzakonskih določil, ki se nanašajo na knjižnično dejavnost.

1.1 ZAKONSKE PODLAGE ZA NAČRTOVANJE NAKUPA GRADIVA

Zakonske podlage in referenčni dokumenti za oblikovanje dokumenta o nabavni politiki:

- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), Uradni list RS, št. 96/02.
- Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1), Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 in 92/15.
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic, Uradni list RS, 29/03.
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, Uradni list RS, št. 73/03, 70/08 in 80/12.
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah, Uradni list RS, št. 88/03.
- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic, Uradni list RS, št. 19/03.
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028).
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica – Kulturni center Lendava – Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ (Uradni list RS št. 31/2016).
- Strateški načrt Knjižnice – Kulturnega centra Lendava – Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ za obdobje 2020-2024.
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga.
- Guidelines for a collection development policy using the conspectus model, 2001. IFLA. Section on acquisition and collection development. Dostopno na: <http://archive.ifla.org/VII/s14/nd1/gcdp-e.pdf>.
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013–2020. 2012. Dostopno na: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dobro-je-vedeti/dokumenti/>.

ZKnj-1 v 2. členu določa, da *knjižnična dejavnost, ki je javna služba, zajema zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva ter tudi zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij.*

3. člen uvršča med *knjižnično gradivo objavljene tiskane, zvočne, slikovne, elektronske ali kako drugače tehnično izdelane zapise. Knjižnično gradivo so tudi rokopisi in drugo neobjavljeno gradivo (tipkopisi, elektronski zapisi in podobno). Našteto gradivo zbirajo in*

javnosti posredujejo knjižnice ter je namenjeno za potrebe kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja.

5. člen določa, da so kodeksi, listine in drugo rokopisno gradivo ter knjižno, kartografsko, notno in podobno gradivo, nastalo pred letom 1800, kulturni spomenik, 12. člen pa, da knjižnica izloča knjižnično gradivo v skladu s strokovnimi navodili, ki jih sprejme nacionalna knjižnica.

V 14. členu je zapisano, da knjižnica prevzema donacije knjižničnega gradiva, ki je pomembno po merilih knjižnične stroke.

25. člen ZKnj-1 navaja, da splošne knjižnice na narodnostno mešanih območjih zagotavljajo tudi knjižnično dejavnost, namenjeno pripadnikom italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti, kar pomeni, da te knjižnice zagotavljajo pripadnikom teh skupnosti tudi knjižnično gradivo v njihovem jeziku.

V 5. členu **Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe** je navedeno, da knjižnica zagotavlja ustrezen izbor knjižničnega gradiva v zbirki v skladu s svojim poslanstvom, ki je določeno v ustanovitvenem aktu. Za aktualnost knjižnične zbirke mora skrbeti z rednim dopolnjevanjem in rednim izločanjem knjižničnega gradiva v skladu s tem pravilnikom ter navodili nacionalne knjižnice o izločanju in odpisu gradiva.

V 11. členu je zapisano, da ima splošna knjižnica ustrezen obseg gradiva, če ima v osrednji, krajevnih in potujočih knjižnicah ter premičnih zbirkah skupaj najmanj 3,7 enote gradiva na prebivalca svoje knjižnične mreže. V okviru navedenega obsega gradiva ima najmanj 0,3 enote neknjižnega gradiva na prebivalca. V svoji krajevni knjižnici, ki izvaja dejavnost za območje z manj kakor 2000 prebivalci, ima najmanj štiri enote gradiva na prebivalca, vendar zbirka ne sme biti manjša od 6000 enot gradiva. Splošna knjižnica, ki deluje na območju, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, ima v zbirki najmanj štiri enote gradiva na prebivalca, pripadnika narodne skupnosti, v jeziku te narodne skupnosti.

11.a člen navaja, da splošna knjižnica dopolnjuje knjižnično zbirko z letnim prirastom monografskih publikacij v obsegu najmanj 200 enot na 1000 prebivalcev. V to je vključen letni prirast najmanj 22 enot neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev.

Poleg tega gradiva splošna knjižnica letno dopolnjuje zbirko osrednje knjižnice s prirastom najmanj 100 naslovov tekočih serijskih publikacij, zbirko vsake svoje krajevne knjižnice pa z najmanj 40 naslovi tekočih serijskih publikacij. Zbirko svoje krajevne knjižnice, ki izvaja dejavnost za manj kakor 2000 prebivalcev, dopolnjuje z najmanj 20 naslovi tekočih serijskih publikacij na leto.

V 11.b členu je zapisano:

(1) Splošna knjižnica, ki deluje na območju, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, dopolnjuje zbirko tako, da za večinsko prebivalstvo zagotovi letni prirast monografskih publikacij v obsegu najmanj 200 enot na 1000 prebivalcev, za avtohtono narodno skupnost pa letni prirast najmanj 250 enot na 1000 prebivalcev, pripadnikov narodne skupnosti, praviloma v jeziku te skupnosti. V to je vključen letni prirast najmanj 25 enot neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev, pripadnikov narodne skupnosti.

(2) Splošna knjižnica iz prejšnjega odstavka letno dopolnjuje knjižnično zbirko s serijskimi publikacijami v jeziku avtohtone narodne skupnosti v obsegu najmanj 15 odstotkov naslovov v okviru števila naslovov, določenih v drugem odstavku 11.a člena, kar pomeni 30 naslovov za osrednjo knjižnico in 3 naslove za krajevno knjižnico.

(3) Splošna knjižnica mora letni prirast gradiva za potrebe avtohtone narodne skupnosti v obsegu najmanj 200 enot monografskih publikacij na 1000 prebivalcev in v okviru tega 22 enot neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev, pripadnikov narodne skupnosti, ter 10 odstotkov naslovov serijskih publikacij v jeziku narodne skupnosti zagotoviti z rednim letnim nakupom iz sredstev občin in države ali iz drugih virov prirasta gradiva (zamenja, dar).

(4) Vsaj 50 enot monografskih publikacij na 1000 prebivalcev, pripadnikov avtohtone narodne skupnosti, tri enote neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev, pripadnikov narodne skupnosti, ter pet odstotkov naslovov serijskih publikacij v jeziku narodne skupnosti pa zagotovi država v okviru posebnih programov splošnih knjižnic za narodne skupnosti iz 25. člena zakona.

V Unescovem **Manifestu o splošnoizobraževalnih knjižnicah** je zapisano, da mora v knjižnici vsaka starostna skupina najti gradivo, ki pokriva njene potrebe. Zbirke in storitve morajo vključevati tudi vse ustrezne medije in vrste sodobne tehnologije, seveda pa tudi tradicionalna gradiva. Temeljnega pomena je visoka kvaliteta in povezanost z lokalnimi potrebami in razmerami. Gradivo mora odražati tekoča dogajanja in razvoj družbe, pa tudi pretekle dosežke človekovih prizadevanj in ustvarjalnosti. Zbirke in storitve ne smejo biti podvržene kakršni koli obliki ideološke, politične ali verske cenzure oziroma pritiskom komercialnega značaja.

2. POSLANSTVO, STRATEGIJA IN CILJI

Poslanstvo

Poslanstvo knjižnice je trajno in nemoteno izvajanje knjižnične dejavnosti ter omogočanje zadovoljevanja izobraževalnih, informacijskih, kulturnih, razvedrilnih potreb uporabnikov za območje sedmih občin, ki ga knjižnica v skladu z zakonom pokriva s svojo dejavnostjo.

V skladu s 25. členom ZKnj-1 KKC Lendava – Lendvai KKK zagotavlja tudi knjižnično dejavnost, namenjeno pripadnikom madžarske narodne skupnosti ter pripadnikom romske skupnosti. Knjižnica zagotavlja pripadnikom narodne skupnosti tudi komuniciranje v njihovem jeziku.

Knjižnično dejavnost, ki je javna služba KKC Lendava – Lendvai KKK izvaja preko naslednjih dejavnosti:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanje informacij,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,

- informacijsko opismenjevanje,
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo.

Knjižnica v skladu s strokovnimi načeli organizira zbirko knjižničnega gradiva in virov informacij z namenom zagotavljanja posameznikom in skupinam dostopnost in uporabo:

- lastnega gradiva in z njim povezanih informacij,
- medknjižnične izposoje,
- zunanjih dostopnih informacijskih virov.

Knjižnica v okviru svoje dejavnosti:

- sodeluje v vseživljenjskem izobraževanju,
- zbira, obdeluje, varuje in posreduje domoznansko gradivo,
- zagotavlja dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture,
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- organizira kulturne prireditve, ki so povezane z njeno dejavnostjo.

Osnovno poslanstvo knjižnice ja namenjeno predvsem:

- dvigu bralne kulture in izboljšanju informacijske pismenosti,
- dvigu ustvarjalnosti in kreativnosti lokalnega prebivalstva,
- spodbujanju medgeneracijskega sodelovanja,
- sodelovanju med ustanovami in posamezniki na narodnostno mešanem območju,
- približevanju kulturnih dobrin širšemu krogu občanov,
- ohranjanju in varovanju kulturne dediščine oz. domoznanskega gradiva.

KKC Lendava – Lendvai KKK se je v zadnjih letih razvila v eno bolj založenih slovenskih splošnih knjižnic. Tudi podatki o medknjižnični izposoji gradiva kažejo porast predvsem pri gradivu, ki ga naša knjižnica posoja drugim knjižnicam. Takšen trend si bomo prizadevali obdržati. Naše knjižničarje odlikuje profesionalnost, strokovnost in prijaznost. Uporabnikom zagotavljamo dostop do informacij in vseh brezplačnih storitev, spodbujamo bralno kulturo in jih motiviramo k vseživljenjskem izobraževanju. Prizadevamo si ohranjati in negovati kulturno identiteto, saj s svojimi storitvami sooblikujemo podobo Lendave in njene okolice. Uporabnikom omogočamo dostop do informacij iz lastne zbirke in zbirk drugih knjižnic ter ostalih ponudnikov informacij. Digitalne tehnologije in internet nam omogočajo nove poti do uporabnikov, izboljšanje in povečanje obsega storitev in prinašajo inovativnost v naše delovanje. Z uresničevanjem načela splošne dostopnosti informacij prispevamo k zmanjševanju razkoraka med tistimi, ki imajo možnosti in sredstva za neoviran dostop do informacij, in med tistimi, ki te možnosti zaradi katerega koli vzroka nimajo.

Smo splošna knjižnica, ki:

- je kulturno središče, ki skrbi za ohranjanje kulturne dediščine ter prenaša spoštljiv odnos do nje na vse generacije,

- širi bralno kulturo pri vseh kategorijah in generacijah bralcev,
- je socialno središče različnih mnenj, zamisli in spoštuje pravico vseh do svobodne izbire knjižničnega gradiva in storitev,
- je gostoljuben prostor strokovno usposobljenih, prijaznih in komunikativnih knjižničark in knjižničarjev,
- se odziva na potrebe okolja ter s svojimi dejavnostmi bogati kulturno družabno in duhovno življenje,
- si v okviru materialnih zmožnosti prizadeva uvajati nove tehnologije in novosti v stroki.

Strategija

Strateški cilji KKC Lendava – Lendvai KKK so namenjeni načrtovanju takšnih dejavnosti, ki nas opredeljujejo kot pobudnike in promotorje kulture – ob izposoji gradiva za branje in učenje kot osnovni dejavnosti zastopamo in ponujamo različne oblike in vrste kulture ter pri tem sodelujemo s številnimi avtorji in posredniki kulture ter se osredotočamo na tiste dejavnosti, ki spodbujajo bralno pismenost in bralne navade za vse skupine uporabnikov, tudi za ranljive ciljne skupine.

V knjižnici zagotavljamo vseobsežen dostop do slovenske in madžarske založniške produkcije, povezujemo preteklost našega okolja z njegovo prihodnostjo, strmimo k ohranjanju kulturne dediščine, nagovarjamo k branju in obisku dejavnosti knjižnice in aktivnemu sodelovanju otroke, odrasle in starejše – tiste, ki dobro obvladajo branje in sodobno tehnologijo, pa tudi tiste, ki so na tem področju začetniki. Naša knjižnica se trudi prispevati k boljšemu življenju prebivalcev: nudenje pomoči pri zagotavljanju informacij, podpora uporabnikom, zagotavljanje dostopa do različnega gradiva in medijev, pritegniti celotno lokalno skupnost, postati prostor za razmišljanje, kreativnost, učenje, kulturno izkušnjo; prostor za uporabo e-storitev in za nove oblike komunikacije in odpiranje miselnega prostora z informacijami, saj je knjižnica namenjena vsem prebivalcem ter krepi njihovo vključenost v kulturno skupnost.

Knjižnica ponuja tradicionalne in nove medije za različne ciljne skupine uporabnikov. Pozornost je usmerjena tako k tiskani knjigi, ki je še vedno najbolj prepoznavno gradivo, izposoja le-teh pa bo verjetno tudi v bodočnosti še najpogostejša storitev knjižnice, kot tudi k elektronskim knjigam in njihovi elektronski izposoji, s čimer se bo spremenilo tudi samo delovanje knjižnice.

Naš izziv je v iskanju ravnotežja med razvojem tradicionalnih in novih storitev v fizičnem in virtualnem prostoru, naši cilji so izraženi v naši viziji in navedeni strategiji.

Cilji

KKC Lendava – Lendvai KKK želi svojim uporabnikom nuditi širok izbor knjižničnega gradiva, ki bo ustrezal njihovim potrebam po informacijah in željam po izobraževanju, kulturi, vseživljenjskem učenju, rekreaciji in razvedrilu. Izbor gradiva je namenjen tako posameznim uporabnikom, skupinam in organizacijam v okolju za zadovoljevanje njihovih vsakdanjih potreb, kot tudi stalnemu dviganju kakovosti življenja lokalne skupnosti. Kakovostna in aktualna knjižnična zbirka mora biti prilagojena potrebam lokalnega okolja ter mora slediti ciljem kulturne politike oz. strategiji kulture. Zato je osnovni namen letne nabave knjižnega gradiva naslednji:

- uveljavljanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju KKC Lendava – Lendvai KKK,
- zadovoljiti potrebe uporabnikov in potencialnih obiskovalcev knjižnice po knjižničnem gradivu ter informacijah,
- seznanitev uporabnikov s slovenskim in madžarskim leposlovjem ter prevodi,
- zadovoljiti potrebe dijakov in študentov po osnovni strokovni literaturi z najrazličnejših tematskih področij, predvsem dijakov Dvojezične srednje šole in študentov katedre za madžarski jezik,
- najširši populaciji zagotoviti osnovno seznanjanje z najnovejšimi dosežki in spoznanji posameznih strok,
- zagotoviti osnovno gradivo za potrebe vseživljenjskega učenja,
- otrokom privzgojiti veselje in potrebo po branju,
- otroke navajati na iskanje informacij po strokovni literaturi in različnih medijih,
- ohraniti literaturo v domoznanski zbirki za kasnejše rodove.

3. ANALIZA IN UPOŠTEVANJE ZNAČILNIH IN POSEBNIH POTREB OKOLJA

V strateškem načrtu za obdobje 2020-2024 smo analizirali zunanje in notranje okolje za potrebe načrtovanja in upravljanja knjižnične zbirke. Upravljanje knjižnične zbirke je ena bistvenih poslovnih aktivnosti knjižnice, saj želimo z njenim učinkovitim upravljanjem oblikovati takšno zbirko, ki bo odgovarjala na potrebe prebivalcev, torej mora biti dovolj obsežna, pestra, odzivati se mora na spremembe v okolju, biti pa mora tudi aktualna. Upravljanje knjižnične zbirke je sistematična aktivnost, ki zajema načrtovanje, zgradbo, rast, vrednotenje in uporabo knjižnične zbirke v daljšem časovnem obdobju. Okolja v različnih občinah se razlikujejo in to zahteva različen pristop v izvajanju in promociji knjižnične dejavnosti.

Poznavanje okolja je za knjižnico bistvenega pomena zato, da lahko sledimo razvoju sodobne družbe, potrebam, željam, vedenju, pričakovanjem in motivom trenutnih in potencialnih uporabnikov, zahtevam in stanju okolja. Le tako bomo lahko ponudili storitve, ki bodo koristne in smiselno uporabljene, hkrati pa lahko s spoznavanjem okolja kreiramo ponudbo v skladu s svojim poslanstvom in s tem vplivamo na spremembe vedenja uporabnikov ter prispevamo k razvoju sodobne družbe. Poznati moramo tudi svoje notranje okolje, prednosti in slabosti poslovanja, notranjo kulturo, razpoloženje in zadovoljstvo zaposlenih. Slednje omogoča prilagajanje in izboljšanje notranjega poslovanja z namenom doseganja dobrih rezultatov dela, ki se odražajo navzven.

Okolje, v katerem deluje KKC Lendava – Lendvai KKK opravlja knjižnično dejavnost na področju sedmih občin, kjer s svojim delovanjem skrbi za potrebe lokalnega okolja in tako vpliva na kvaliteto življenja prebivalcev. Okolja posameznih občin se razlikujejo in to zahteva različen pristop v izvajanju in promociji knjižnične dejavnosti. Geografska raznolikost se kaže v različni dostopnosti in razgibanosti terena ter v velikosti okolij, gostoti naseljenosti in številu prebivalcev. Struktura knjižnične mreže KKC Lendava – Lendvai KKK je odraz pokritosti delovanja v lokalnih okoljih. Podatek je pomemben zaradi prepoznavanja prehajanja prebivalcev med krajevnimi knjižnicami; v nekaterih občinah je več krajevnih knjižnic (Lendava, Črenšovci), v ostalih pa samo ena knjižnica, uporabniki pa lahko aktivno

izbirajo med njimi, različen je tudi čas odprtosti posameznih knjižnic, ki je prilagojen potrebam posameznega okolja. Demografska struktura okolja kaže raznoliko starostno sestavo prebivalstva in gospodinjstev po občinah. Gibanje selitvenega prirasta kaže, da je poglavitni vzrok upadanja števila prebivalcev predvsem v negativnih selitvenih gibanjih. Tudi s tem izzivom se mora KKC Lendava – Lendvai KKK v bodočnosti spoprijeti, širiti ponudbo svojih storitev in usmerjati svojo dejavnost.

Gospodarsko okolje predstavlja indeks rasti povprečnih plač (bruto in neto) ter stopnjo brezposelnosti po občinah. Tudi na tem področju se kažejo odstopanja po različnih občinah.

Segmentiranje na demografskih osnovah predstavlja primerjalne podatke glede na deleže starostnih skupin med člani in celotnim prebivalstvom ter gibanje deležev starostnih skupin.

Segmentiranje na osnovi uporabe knjižničnih storitev kaže delež članov in deleže obiskovalcev v krajevnih knjižnicah glede na občino stalnega bivališča. Podatki kažejo na različno stopnjo vključenosti prebivalcev v članstvo knjižnice in obiskovalcev po posameznih občinah, kjer KKC Lendava – Lendvai KKK izvaja knjižnično dejavnost.

Zunanje okolje kaže dinamiko v migracijah prebivalstva, kar se odraža tudi v uporabi krajevnih knjižnic in njihovih storitev.

Lokalno okolje je z vidika geografskih, demografskih in gospodarskih značilnostih ter dostopnosti družbene infrastrukture zelo pestro.

Ker se okolje, v katerem opravljamo svojo dejavnost spreminja, smo v letošnjem letu ponovno analizirali lokalno okolje na področju vseh sedmih občin.

Naravni prirast prebivalstva v občinah, ki jih pokriva naša knjižnica je bil v letu 2019 z izjemo občin Kobilje in Odranci negativen, selitveni prirast iz tujine je razen Občine Kobilje in Občine Dobrovnik pozitiven, medtem ko je selitveni prirast med občinami negativen v Občinah Odranci, Turnišče in Velika Polana. Skupni prirast prebivalstva za vse občine je tako še zmeraj negativen.

V skupnem številu prebivalstva je delež tujih državljanov v Občini Lendava okoli 6 % in se v zadnjih treh letih povečuje. Prav tako je rahlo povečanje opazno tudi v večini ostalih šestih občin, kjer je pa ta odstotek od 0,6-1,6 %. Ta trend je opazen tudi pri povpraševanju uporabnikov po začetnih in nadaljevalnih jezikovnih tečajih slovenščine, večjezičnih slovarjih, itd. Posledično v knjižnico zahajajo tudi predšolski in osnovnošolski otroci tujih državljanov. Pri nabavi knjižničnega gradiva upoštevamo tudi želje in potrebe teh uporabnikov.

Za zadnja tri leta smo ugotavljali tudi število otrok, ki so vpisani v 13 enot vrtcev v sedmih občinah. Skupaj je letno vpisanih povprečno 768 otrok, razlike pa so opazne po občinah, v nekaterih občinah je prisoten stalen trend povečevanja vpisanih otrok (Lendava, Črenšovci, Dobrovnik), v ostalih občinah je opazen trend zmanjšanja števila vpisanih otrok. Otroci iz vrtcev v skupinah pogosto obišejo našo knjižnico, velikokrat jim že vnaprej pripravimo knjige s področja, katere obravnavajo v vrtcu. Tudi tako razvijamo bralno kulturo, saj se zavedamo pomena prebiranja knjig v rani mladosti.

Na našem območju deluje 10 osnovnih šol s podružnicami in ena osnovna šola za otroke s posebnimi potrebami. Osnovno šolo je v zadnjih treh letih letno obiskovalo povprečno 1.651 otrok. Tudi pri tej starostni stopnji je izrednega pomena bralna vzgoja. V sklopu akcije za promocijo branja nas učenci obišejo v naši osrednji knjižnici, z nekaterimi osnovnimi šolami iz drugih občin pa smo zmenjeni, da pridejo v krajevno knjižnico, ki deluje v okviru njihove občine. Osnovnošolci s svojimi učitelji iz lendavske občine in iz ostalih šestih občin nas obiskujejo tudi med letom, ob takih priložnostih jim predstavimo knjižnico. Eni izmed naših najzvestejših obiskovalcev so učenci DOŠ II, ki nas obišejo skoraj vsak teden, učenci pa si poleg gradiva, ki ga trenutno obravnavajo v šoli, izposodijo tudi knjige s tematiko, ki jih najbolj zanimajo.

Na področju, ki ga KKC Lendava – Lendvai KKK pokriva s svojo dejavnostjo, deluje ena srednja šola, ki jo obiskujejo večinoma dijaki iz vseh sedmih občin. Število vpisanih dijakov se je tudi v šolskem letu 2019/20 povečalo, posledično se na osnovi tega povečuje tudi število naših vpisanih članov, saj dijaki obiskujejo knjižnico zaradi izposoje knjig za domače branje, pripravo seminarских nalog, PowerPoint predstavitev, tiskanja, itd. Tudi za dijake srednje šole izvajamo akcijo Rastem s knjigo za promocijo branja in knjižnice.

Zanimiv pa je podatek, da število študentov terciarnega izobraževanja v zadnjih treh letih upada (povečuje se le v Občini Odranci in Občini Črenšovci), povprečno je letno vpisanih 584 študentov. Ker pa ima naša knjižnica pester in aktualen izbor gradiva, si študentje, ki se za konec tedna vračajo v domači kraj izposojajo gradivo, ki ga potrebujejo za študij in diplomske naloge (predvsem s področja prava, ekonomije, turizma, naravoslovja, domoznanstva), poleg tega pa si izposojajo tudi aktualne leposlovne naslove.

Za leto 2019 smo analizirali število prebivalcev v vseh občinah po statusu aktivnosti in ga primerjali s številom naših vpisanih članov po kategorijah in ugotovili sledeče:

- delež mladine do 15. leta starosti znaša v skupnem številu prebivalstva okoli 13 %, medtem ko je ta kategorija zastopana v našem celotnem članstvu z približno 36 odstotki,
- delež dijakov in študentov v celotnem številu prebivalstva je nekoliko manj kot 5 %, med vpisanimi člani jih je okoli 20 %,
- delež zaposlenih je okoli 40 %, med vpisanimi člani jih je okoli 20 %,
- delež nezaposlenih je okoli 7 %, med vpisanimi člani jih je okoli 12 %,
- delež upokojencev med prebivalstvom znaša 28 %, med vpisanimi člani jih je okoli 6 %.

Kot kažejo tudi številke, smo lahko zelo zadovoljni z vpisom članov do 15. leta starosti, številom brezposelnih članov ter deležem vpisanih dijakov in študentov. Številčnost vpisanih članov teh kategorij je verjetno tudi posledica izvajanja bralne vzgoje, obiska vrtcev in osnovnih šol ter samega šolanja, ki je tudi delno vzrok tako velikega interesa med to starostno skupino. Tudi brezposelne osebe zahajajo v našo ustanovo, velikokrat se poslužujejo tudi naših ostalih storitev, kot so pisanje prošenj za službo, fotokopiranje potrdil, skeniranje, itd. S številom vpisanih članov med zaposlenimi in upokojenci pa žal ne moremo biti zadovoljni, saj sta ti dve kategoriji najmanj zastopani glede na visoki delež v celotnem številu prebivalcev. Ta trend je opazen že dalj časa, v preteklosti smo zaradi tega več let zapored na dan splošnih knjižnic podarili brezplačno članstvo za vse nove člane, ki so se vpisali v tistem časovnem obdobju. V bodoče bomo morali bolj intenzivno delati na promociji naše dejavnosti in k pritegnitvi teh dveh kategorij za včlanitev in obiskovanje naše knjižnice.

Na območju Upravne enote Lendava, ki ga s svojo knjižnično dejavnostjo pokriva KKC Lendava – Lendvai KKK je trenutno registriranih 297 društev, od tega 157 v Občini Lendava (prevladujejo športna in rekreativna društva ter kulturna in umetniška društva), 39 v Občini Črenšovci, 23 v Občini Dobrovnik, 10 v Občini Kobilje, 21 v Občini Odranci, 31 v Občini Turnišče ter 16 v Občini Velika Polana. Naša knjižnica že vrsto let aktivno sodeluje z nekaterimi društvi, npr. z Društvom upokojujencev Lendava, s katerim poteka naše sodelovanje neprekinjeno že nekaj let; z Hrvaškim kulturnim društvom Pomurje pripravljamo vsako leto skupne literarne večere, prav tako pa naši knjižnici podarijo svoj časopis Glas Hrvatskog kulturnog društva Pomurje, ki ga lahko prebirajo naši bralci; stike smo navezali tudi z Kulturnim in turističnim društvom Novi Sad Lendava – Kulturális és Turisztikai Egyesület Novi Sad – Lendava ter organizirali razne prireditve. Nekateri člani iz društev raziskujejo preteklost njihovega področja ter prihajajo v knjižnico, kjer iščejo in zbirajo podatke, na osnovi katerih potem izdajo knjige. Knjige večinoma predstavimo v naši ustanovi (športna, kulturna, gasilska, lovska in ostala društva,...). Na predstavitvi teh publikacij beležimo velik obisk, saj so literarni večeri z lokalno tematiko zmeraj eni izmed najbolj obiskanih. V preteklosti smo se povezovali in skupaj organizirali dogodke z Zavodom za kulturo madžarske narodnosti Lendava in z drugimi organizacijami in društvi.

Vsebinska izhodišča nabavne politike temeljijo na zakonskih in podzakonskih aktih, priporočilih in smernicah za področje knjižničarstva ter vsebinski analizi okolja, v katerem knjižnica deluje, upoštevajoč predvsem:

- demografske značilnosti,
- starostno sestavo,
- izobrazbeno strukturo,
- socialni vidik,
- narodno pripadnost (izgradnja in vzdrževanje knjižnične zbirke za pripadnike madžarske narodnosti; nabava gradiva tudi za pripadnike drugih narodnosti, ki živijo in delujejo na področju knjižnice, upoštevajoč informacijske, izobraževalne, socialne in kulturne potrebe),
- prisotnost uporabnikov s posebnimi potrebami,
- prisotnost izobraževalnih ustanov,
- specifik in potrebe lokalnega okolja.

Pri nabavi knjižničnega gradiva analiziramo ter upoštevamo tudi:

- izposajo gradiva in uporabo knjižnice,
- informacije in predloge vzgojnih ter izobraževalnih ustanov,
- informacije in predloge lokalne skupnosti,
- predloge uporabnikov.

V naši knjižnici se zavedamo, da je neposreden stik najbolj pomemben vir pridobitve informacij o bralnih navadah naših obiskovalcev, zato upoštevamo njihovo mnenje ter želje po iskanem knjižničnem gradivu. Navedene informacije pridobivamo od samih uporabnikov ter na osnovi statističnih analiz. Uporabnikom knjižničarji svetujemo, pomagamo ter dajemo informacijo o knjižničnem gradivu in naših aktivnostih, ki jih pripravljamo tudi na osnovi želja in potreb bralcev. Spremljamo bralne navade naših uporabnikov in se v okviru naše nabavne politike trudimo, da bi različnim skupinam omogočili čim kvalitetnejše storitve.

Naša knjižnica poleg svoje osnovne dejavnosti izvaja tudi dejavnosti za deležnike v okolju, ki jih je ugotovila z analizo okolja in sicer:

- za učence osnovnih šol se trudimo priskrbeti dovolj naslovov gradiva, po katerem povprašujejo (za potrebe bralne značke, domačega branja, predstavitev seminarskih nalog),
- navedene aktivnosti izvajamo tudi za učence srednje šole,
- našim najmlajšim uporabnikom – otrokom in njihovim vzgojiteljem - pomagamo pri pripravi bralnih nahrbtnikov, pripravimo pravljíčne ure s tematiko, ki jo obravnavajo v vrtcu, pripravimo knjižnično gradivo, po katerem povprašujejo,
- že več let sodelujemo z Društvom upokojencev, ki nas velikokrat obiščejo, predstavimo jim našo knjižnico, jim nudimo pomoč pri iskanju gradiva, tiskanju, skeniranju, itd., prav tako občasno organiziramo tudi prireditve, ki so namenjene tej ciljni skupini (npr. skupna prireditev upokojencev in otrok iz vrtca),
- poskrbimo, da je za pripadnike madžarske narodne skupnosti na razpolago zmeraj aktualno knjižnično gradivo (madžarske revije in tedniki, knjižne izdaje madžarskih avtorjev ter prevodi svetovnih uspešnic).

Knjižnica deluje v okolju, kjer živijo tudi ranljive ciljne skupine. Nabavna politika naše knjižnica upošteva tudi potrebe teh uporabnikov, saj v okviru letnega načrta nabavljamo:

- knjižnično gradivo, ki je prilagojeno uporabnikom s posebnimi potrebami - izdano kot poenostavljena izdaja, oziroma lahko branje (za učence Dvojezične osnovne šole II ter za varovance Varstveno delovnega centra Lendava - za potrebe bralne značke, rokodelskih delavnic ter v veliki meri predvsem za zabavo). Za omenjena javna zavoda po predhodnem dogovoru pripravimo knjižnično gradivo, ki ga v okviru svoje dejavnosti potrebujejo in obravnavajo,
- gradivo v romskem, hrvaškem, srbskem in albanskem jeziku (veliko naših uporabnikov povprašuje po izdajah v navedenih jezikih, dvojezičnih edicijah in slovarjih),
- v naši e-knjižnici so na razpolago računalniki za dostop do svetovnega spleta in za oblikovanje besedil, ki ga velikokrat uporabljajo brezposelni uporabniki za pripravo različnih dokumentov, ki jih lahko tudi natisnejo ali skenirajo. Naši brezposelni člani so oproščeni plačila članarine.

4. RAZVIJANJE BRANJA, BRALNE KULTURE BRALNE IN INFORMACIJSKE PISMENOSTI

Projekti branja, bralne kulture, bralne in informacijske pismenosti potekajo v okviru vseh nalog, ki jih izvajamo v okviru letnega načrta pri posredovanju knjižničnega gradiva, izvajanju bralnih, pravljíčnih, literarnih ur in literarnih srečanj, zato organiziramo:

- literarne večere, predstavitve ter razna druga predavanja,
- literarne večere s predstavitvami avtorjev ter njihovih del,
- literarne ure za učence in dijake,
- sodelovanje učencev in učenk dvojezičnih osnovnih šol na recitatorskem tekmovanju,
- pravljíčne ure v slovenskem in madžarskem jeziku,
- pravljíčne ure za organizirane skupine v dopoldanskem času v dogovoru z osnovnimi šolami in vrtci,

- obiske lutkovnih skupin in glasbenih izvajalcev,
- bralne ure s starši in otroki v sodelovanju z vrtci,
- bralne ure v Domu starejših občanov Lendava,
- bralne ure za varovance Varstveno delovnega centra,
- predpraznične pravljичne ure v decembru,
- sodelovanje z društvi, ustvarjalci in ustanovami,
- akcijo Izbiramo bralca/bralco letnega časa in mladega bralca/bralco letnega časa (pomladi, poletja, jeseni, zime),
- akcijo Bralec bralcu: na oglasno desko lahko bralec vpiše vtise o prebrani knjigi, sporočila o vsebini knjige za druge bralce, lepe misli iz knjige ipd.,
- akcijo Knjižni molj, ki je namenjena ljubiteljem branja madžarskih leposlovnih del,
- projekt Rastem s knjigo, kjer skušamo motivirati osnovnošolce in srednješolce k branju mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev ter k obiskovanju splošnih knjižnic,
- domoznansko bralno značko,
- bralno značko za odrasle.

Knjižnica bo izvajala dejavnosti, ki prispevajo k razvoju pismenosti in bralne kulture ter dejavnosti za neformalno izobraževanje, informiranost ter osebni razvoj prebivalcev na področju njenega delovanja.

Za promocijo branja in bralne kulture je naša knjižnica zaradi epidemije bila prisiljena omejiti nekatere načrtovane akcije, vendar je v letu 2020 kljub temu izvedla:

- poletno novost za mlade (mlade bralke in mladi bralci, ki so do 31. avgusta 2020 zbrali vsaj 5 različnih izpisov seznama gradiva s svojo člansko izkaznico, so dobili brezplačno vstopnico za obisk razglednega stolpa Vinarium v Lendavi).

Ker so akcije, ki jih izvajamo že več let (npr. brezplačen vpis v tednu splošnih knjižnic, Nacionalni mesec skupnega branja), zelo priljubljene med našimi bralkami in bralci, jih želimo izvajati tudi v letu 2021.

KKC Lendava – Lendvai KKK izvaja tudi informacijsko opismenjevanje uporabnikov, da hitreje pridejo do relevantnih informacij, da sami poiščejo informacijo v sistemu COBISS, takšna izobraževanje organiziramo vsako leto tudi v okviru projekta Rastem s knjigo. V okviru informacijskega opismenjevanja organiziramo:

- predstavitev iskanja knjižničnega gradiva v sistemu COBISS/OPAC,
- predstavitev iskanja različnih informacij na internetu (uporaba iskalnikov Google, Najdi.si ...),
- predstavitev spletne strani lendavske knjižnice in drugih spletnih servisov (npr. kako podaljšati gradivo v sistemu COBISS.SI oz. Cobiss+, pregled rubrik domače spletne strani, Biblos – izposoja e-knjig),
- predstavitev aplikacije mcobiss – virtualne knjižnice Slovenije na mobilnih napravah,
- predstavitev uporabe in delovanja elektronske pošte,
- predstavitev elektronskih virov (tehnike iskanja v elektronskih slovarjih, telefonskem imeniku),
- pregled elektronskih virov, dostopnih preko interneta (Tax-Fin-Lex),
- predstavitev delovanja urejevalnikov besedil.

V letu 2013 je Knjižnica – Kulturni center Lendava – Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ začela aktivno sodelovati na socialnem omrežju Facebook, kjer objavljamo vabila na svoje prireditve in fotografije s teh dogodkov ter splošna obvestila, kar bomo v prihodnjih letih še nadgradili. Knjižnica vzdržuje portal s koledarjem vseh izvajalcev kulturnih prireditev v Občini Lendava KjeKaj/HolMi za boljšo koordinacijo organiziranja prireditev.

Informacijsko opismenjevanje je za naše uporabnike pomembno tudi zato, da v digitalni knjižnici lahko preko spleta (digitalna.knjiznica-lendava.si) dostopajo do arhiviranih izvodov in člankov naslednjih publikacij:

- Népújság,
- Lendavski zvezki - Lendvai füzetek,
- Lindua,
- Muratáj,
- Naptár,
- A "Naptár" repertórium 1960–2000,
- A nemzetiségileg vegyesen lakott terület könyvtárainak helyzete – Knjižnice na narodnostno mešanem območju
- in do bogate zbirke razglednic Lendave.

V e-knjižnici imajo naši uporabniki dostop do brezžičnega omrežja Libroam in Eduroam, do katerega lahko vsi člani knjižnice dostopajo na svojih prenosnih računalnikih in drugih mobilnih napravah.

Na spletni strani knjižnice je omogočen dostop do uporabne strani TAX-FIN-LEX, kjer so objavljene informacije in predpisi z davčnega, finančnega in pravnega področja.

V času zaprtja knjižnice zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 smo našim bralcem priporočali v branje elektronske knjige, revije, revijo Lindua, elektronske zbirke na daljavo, brezplačne digitalne vsebine iz kulturnih, umetniških in izobraževalnih ustanov po svetu, druge podatkovne baze in portal za elektronsko izposojajo knjig BIBLOS ter rubriko Priporočena knjiga na naši spletni strani, kjer priporočamo elektronsko dostopne knjige.

Da bi tudi v času epidemije, ko je bila naša knjižnica zaprta, izpolnjevali naše poslanstvo, smo:

- omogočali brezplačen spletni vpis na daljavo za čas trajanja epidemije za namene uporabe portala Biblos in dostopa do ostalih elektronskih virov, ki so na voljo le članom knjižnice,
- nudili brezplačno preslikavo in pošiljanje člankov na izbrani e-mail naslov,
- nudili dostavo knjižničnega gradiva po pošti,
- sproti dopolnjevali povezave do digitalnih vsebin,
- omogočili izposojajo avdio knjig v slovenskem jeziku z uporabo mobilne aplikacije Audibook.

Po ponovnem odprtju knjižnice smo našim uporabnikom zagotovili:

- vračanje izposojenega gradiva brez stroškov zamudnine za določeno časovno obdobje,

- možnost naročanja gradiva na naši objavljeni telefonski številki ter elektronski pošti; vklopili smo tudi možnost rezervacije preko spletne storitve Moja knjižnica,
- izposojo gradiva po predhodnem naročilu na brezkontaktni način.

Ker smo bili v spomladanskem in jesenskem času v skladu z ukrepi Vlade RS do nadaljnjega prisiljeni odpovedati naše prireditve, smo nekatere kljub temu izvedli in sicer:

- Noč knjige je potekala kot virtualna Noč knjige na spletu in družabnih omrežjih. V ta namen je bila ustvarjena spletna stran, na kateri so objavljeni prispevki različnih avtorjev: poezija, proza, avdio in video posnetki, odlomki ter potopisno predavanje,
- tudi dan slovenskih splošnih knjižnic je potekal na spletu. Ustvarjena je spletna stran, na kateri so objavljeni prispevki različnih avtorjev: literarna in glasbena dela, predstavitev knjige in potopisno predavanje,
- namesto mesečnih popoldanskih pravljčnih ur smo na našo spletno stran naložili in bomo tudi v bodoče nalagali zvočne pravljice, ki jih lahko naši najmlajši uporabniki poslušajo kadarkoli. Priložene so tudi pobarvanke,
- razen navedenih pa na spletne strani nalagamo tudi druge vsebine za vse obiskovalce.

V kolikor se zdravstvena situacija zaradi okužb z novim koronavirusom ne bo izboljšala, bomo navedene vsebine izvajali tudi v letu 2021 ter dodali še nove.

5. POVEZOVANJE Z DELEŽNIKI V OKOLJU

KKC Lendava – Lendvai KKK že več let sodeluje s knjižnicami v naši regiji. Na področju Pomurja (Lendava, Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona) poteka medknjižnična izposoja med vsemi osrednjimi ter tudi z območno osrednjo knjižnico brez zaračunavanja stroškov za medknjižnično izposajo. Tudi z navedeno aktivnostjo želimo izboljšati sodelovanje med knjižnicami v naši regiji. Ugotavljamo, da se naši uporabniki čedalje bolj poslužujejo medknjižnične izposoje, predvsem iz naše regije, saj takšen način omogoča izposajo knjižničnega gradiva brez dodatnih stroškov.

Na naši spletni strani že vrsto let promoviramo novo gradivo. Mesečno objavljamo seznam novega gradiva, seznam gradiva, kupljenega s sredstvi Ministrstva za kulturo, pa tudi seznam knjižnih novosti, to je gradivo, za katero mislimo, da je še posebej aktualno. Naši uporabniki zelo radi posegajo po teh informacijah, saj na naši spletni strani čedalje več uporabnikov spremlja na ta način izpostavljeno gradivo.

6. ORGANIZIRANOST KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI KNJIŽNICE – KULTURNEGA CENTRA LENDAVA – LENDVAI KÖNYVTÁR ÉS KULTURÁLIS KÖZPONT

KKC Lendava – Lendvai KKK je samostojni javni zavod, ki deluje na območju občin Lendava, Dobrovnik, Črenšovci, Odranci, Kobilje, Turnišče in Velika Polana. V svojo mrežo vključuje 10 krajevnih knjižnic, in sicer krajevno knjižnico Lendava, Gaberje, Dolina, Genterovci, Dobrovnik, Turnišče, Črenšovci, Srednja Bistrica, Odranci in Velika Polana. Vse krajevne knjižnice, z izjemo Velike Polane, poslujejo nemoteno in opravljajo svojo dejavnost za uporabnike na njihovem območju. Težave s krajevno knjižnico Velika Polana se vlečejo že nekaj let, kljub temu pa je za omenjeno krajevno knjižnico v letih 2013, 2014, 2015, 2016,

2018, 2019 in 2020 potekala nemotena nabava knjižničnega gradiva, ki je trenutno na razpolago bralcem v osrednji knjižnici v Lendavi. Na ta način uporabnikom zagotavljamo aktualno knjižnično zbirko, ko bo prišlo do dogovora o ponovnem odprtju knjižnice v Veliki Polani, se bo gradivo preselilo nazaj v njihovo krajevno knjižnico. Prebivalci Občine Velika Polana kljub nedelovanju njihove krajevne knjižnice lahko uveljavljajo storitve osrednje knjižnice v Lendavi in tudi ostalih krajevnih knjižnic. Opažamo, da se tega krajani Velike Polane tudi poslužujejo, zato smo tudi za prebivalce Občine Velika Polana načrtovali nakup knjig iz državnih sredstev. Poleg desetih organizacijskih enot (krajevnih knjižnic) vzdržujemo tudi tri premične zbirke, in sicer na Hotizi, v Kobilju in v Petišovcih. Območje, ki ga pokriva knjižnica s svojo dejavnostjo, ima 22.389 prebivalcev (na dan 1. 1. 2020).

Prebivalstvo je etnično dokaj raznoliko, saj po popisu prebivalcev iz leta 2002 na tem območju poleg večinskega naroda živi 4.569 Madžarov in 178 Romov ter nekaj pripadnikov raznih drugih etničnih skupnosti (Hrvati, Albanci, Srbi, Bosanci, Makedonci), za katere knjižnica prav tako nabavlja knjižnično gradivo v njihovem jeziku, upoštevajoč značilnosti okolja in etnične sestave. Ker deluje knjižnica na narodnostno mešanem območju, kjer živijo pripadniki madžarske narodne skupnosti, jo 25. člen ZKnj-1 zavezuje k temu, da zagotavlja tudi knjižnično dejavnost, namenjeno pripadnikom te skupnosti.

7. KNJIŽNIČNA ZBIRKA KKC LENDA VA – LENDVA I KKK

KKC Lendava – Lendvai KKK razpolaga z bogatim fondom leposlovne, strokovne in referenčne literature; slednja je bralcem na razpolago v čitalnici.

Na dan 31. 12. 2019 je skupni temeljni fond knjižnice štel 164.737 enot strokovno urejenega knjižničnega gradiva (157.688 knjig in 7.049 enot neknjižnega gradiva), od tega 85.633 enot v osrednji knjižnici, 79.104 enot pa v krajevnih knjižnicah. 33.654 enot gradiva je v madžarskem jeziku in 5.830 enot v tujih jezikih.

Gradivo je po kriterijih knjižnične dejavnosti in v skladu s pridobljenimi občinskimi sredstvi razdeljeno v deset krajevnih knjižnic in tri premične zbirke v sedmih občinah, kakor je to razvidno iz naslednje razpredelnice.

Tabela 1: Dotok knjižničnega gradiva in knjižnična zbirka osrednje knjižnice ter njenih izposojevališč na dan 31. 12. 2019.

OBČINE		KNJIŽNICE	Dotok v letu 2019	Knjižnična zbirka
Lendava	1.	LENDAVA	2.567	85.633
	2.	Dolina	66	9.474
	3.	Gaberje	110	6.193
	4.	Genterovci	63	7.757
	5.	Hotiza*	33	4.945
	6.	Petišovci*	66	3.851
	Skupaj (2-6):			338
Skupaj (1-6):			2.905	117.853
Dobrovnik	7.	Dobrovnik	83	11.917
Črenšovci	8.	Črenšovci	160	8.853
	9.	Sr. Bistrica	134	3.376
Skupaj (8-9):			294	12.229
Turnišče	10.	Turnišče	216	9.743
Kobilje	11.	Kobilje*	75	3.992
Odranci	12.	Odranci	129	4.666
Vel. Polana	13.	Vel. Polana	36	4.337
SKUPAJ (2-13)			1.171	79.104
SKUPAJ (1-13)			3.738	164.737

* premične zbirke

7.1 DOSEGANJE STANDARDOV PRI KNJIŽNIČNI ZBIRKI

Po standardih za splošne knjižnice mora knjižnica na prebivalca imeti najmanj 4 izvide knjig in brošur (kar znaša 89.556 knjig, če upoštevamo dejstvo, da živi na območju knjižnice 22.389 prebivalcev) in najmanj 100 naslovov naročenih serijskih publikacij. Navedeni podatki kažejo, da knjižnica presega standard pri temeljni zalogi, prav tako tudi pri številu naslovov periodičnega tiska.

V bodoče nameravamo bolj pospešeno odpisovati gradivo, ki se že dalj časa ne izposoja in zato negativno vpliva na obrat gradiva v knjižnici. Na obrat gradiva negativno vplivata tudi zbirka starejšega knjižničnega gradiva v madžarskem jeziku in zbirka domoznanskega gradiva, ki se ne izposoja. Pri odpisovanju bomo upoštevali tudi trenutno neugodno razmerje

med naslovi leposlovja in strokovne literature v celotni knjižnični zbirki (53 % leposlovnega gradiva : 47 % strokovnega gradiva) ter bomo po možnosti odpisali več leposlovnega gradiva.

8. PRIDOBIVANJE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Nabavna politika pridobivanja knjižničnega gradiva naše knjižnice temelji na strokovnih načelih, ki veljajo za oblikovanje zbirk splošnih knjižnic in enakomerno pokrivanje potreb po dostopnosti raznolike knjižnične zbirke. Prizadevamo si za enakost zadovoljevanja informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb ter zastopanost vseh tematskih področij.

Knjižnica dopolnjuje svojo knjižnično zbirko z nakupom, darili in zamenjavo.

Knjižnici sredstva za nakup gradiva na osnovi neposrednih pozivov zagotavljajo ustanovitelja in drugi pogodbeni partnerji ter Ministrstvo za kulturo.

Knjižnično gradivo nabavljata strokovna delavca knjižnice v sodelovanju z direktorjem ter tudi na pobudo uporabnikov knjižnice v skladu s pridobljenimi finančnimi sredstvi ter pravili stroke. Pri tem se upoštevajo kvalitativni in kvantitativni kriteriji. Gradivo se nabavlja pri različnih dobaviteljih, založbah, samozaložbah, posameznikih, v knjigarnah, ...

Ponudbe knjižnega in neknjižnega gradiva knjižnica spremlja preko:

- virov o publikacijah (katalogi, bibliografije),
- raznih ponudb (pisnih, ustnih, po telefonu in po elektronski pošti),
- ponudb potnikov založb,
- ponudb knjigarn,
- spletnih knjigarn,
- sejmov, promocij knjig,
- antikvariatov,
- ponudb avtorjev in drugih posameznikov in
- slovenskega vzajemnega kataloga.

9. KRITERIJI

9.1 VSEBINSKI KRITERIJI, PO KATERIH KNJIŽNICA OBLIKUJE LETNI NAKUP GRADIVA

Nabava knjižničnega gradiva temelji na osnovi navedene analize specifičnosti okolja ter ob upoštevanju naslednjih kriterijev:

- vrednotenje obstoječe knjižnične zbirke,
- ocena in analiza potreb uporabnikov,
- vsebinski kriterij (aktualnost gradiva, glede na specifiko okolja in uporabnikov),
- zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva,
- zastopanost knjižničnega gradiva v različnih medijih,
- zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij,
- kriterij primernosti,

- cenovni kriterij, popusti,
- priporočila Pravidnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, Standardov in Nacionalnega programa za kulturo,
- priporočila stroke in Ministrstva za kulturo,
- normative in standarde, ki določajo nabavo ustreznega števila publikacij,
- ustrezno razmerje med strokovno literaturo in leposlovjem,
- ustrezno razmerje med literaturo za odrasle in otroke in mladino,
- delež referenčnega gradiva, ki ne presega 10 % prirasta,
- razmerje med knjižnim in neknjižnim gradivom,
- dopolnjevanje in izgradnja domoznanskih zbirk knjižnice,
- aktualnost knjižničnega gradiva na celotnem kulturnem prostoru in v lokalnem okolju,
- omogočanje enake dostopnosti gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice (kvaliteten in relevanten izbor gradiva v krajevnih knjižnicah),
- dolgoročno zadovoljevanje potreb uporabnikov,
- jezik (slovenski, madžarski, hrvaški, romski, angleški, nemški ...),
- dejstvo, da knjižnica deluje na območju, kjer živijo pripadniki madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti in pripadniki drugih etničnih skupnosti, z upoštevanjem njihovih specifik,
- dostopnost gradiva v drugih knjižnicah in možnost pridobitve gradiva s pomočjo medknjižnične izposoje,
- ustrezno izločanje neaktualnega in zastarelega gradiva,
- informacijske, izobraževalne, raziskovalne, socialne in kulturne potrebe okolja,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice,
- podpora vseživljenjskemu učenju in smotrni izrabi prostega časa,
- upoštevanje značilnih potreb okolja, npr. zagotavljanje knjižničnih storitev za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami, oblikovanje posebnih zbirk knjižničnega gradiva,
- razvijanje branja, bralne kulture in širjenje informacijske pismenosti,
- povezovanje elementov knjižničnega sistema za sodelovanje (medknjižnična izposoja),
- promocija knjižničnih zbirk, novosti (na spletni strani knjižnice),
- upoštevanje posebnih potreb okolja.

9.2 ABSOLUTNI PODATKI O NAČRTOVANEM OBSEGU IN VRSTAH GRADIVA

KKC Lendava – Lendvai KKK je načrtovala, da bo v letu 2021 dopolnjevala knjižnično zbirko z letnim prirastom 200 izvodov knjižničnega gradiva na 1000 prebivalcev, pri čemer bi ohranjala razmerja za knjižnično zbirko. Občina Turnišče je podpisala izjavo za nižji znesek kot smo izračunali, zaradi navedenega v tej knjižnici ni mogoče načrtovati nakupa po Pravidniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Glede na podpisane izjave ostalih občin načrtujemo v njihovih krajevnih knjižnicah nakup 200 enot knjižničnega gradiva / 1.000 prebivalcev. Glede na minimalne pogoje in število prebivalcev na območju, ki ga knjižnica pokriva s svojim delovanjem in glede na predvidena sredstva v finančnem planu knjižnice, načrtujemo v letu 2021 nakup 3.306 enot knjižničnega gradiva po povprečni ceni 21,00 EUR na enoto, 360 naslovov e-knjig in 322 naslovov zvočnih knjig. Načrtujemo, da bo prirast knjižničnega gradiva v letu 2021 precej višji zaradi prejetih daril ter bo prirast dosegel priporočila standardov za splošne knjižnice.

Doseganje tega načrta bo odvisno od pridobljenih sredstev Ministrstva za kulturo in občin. V kolikor finančna sredstva, pridobljena od občin ustanoviteljic in pogodbenih partneric ter MK,

ne bodo zadostovala za nabavo gradiva po predvidenem letnem planu, bomo pri nakupu upoštevali vse zgoraj nevedene kriterije in razmerja, absolutne številke pa bomo znižali sorazmerno s pridobljenimi sredstvi.

V skupni obseg **nakupa** gradiva bo knjižnica vključila:

- 100 naslovov informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) v osrednji knjižnici,
- 30 naslovov informativnega periodičnega tiska (časnikov in časopisov) v organizacijskih enotah,
- neknjižno gradivo (glasbene in računalniške zgoščenke, DVD-ji, CD-ji s pravljičami, zemljevidi, razglednice, didaktični pripomočki, lutke, glasbila ...),
- strokovno literaturo z zastopanjem 8 strokovnih področij z UDK-ji, s poudarkom na področju humanistike (filozofija, psihologija, religija, sociologija, zgodovina, kultura, umetnost, jezikoslovje, literarna zgodovina, esejistika),
- leposlovno gradivo, od tega tudi leposlovje slovenskih avtorjev in prevodov zahtevnejših tujih leposlovnih del. Selekcijo delamo glede na vsebino in avtorje, kot kriterije upoštevamo domoznanstvo, ciljne skupine, posebne skupine bralcev. Leposlovje nabavljamo v več izvodih, saj jih namenimo tudi za izposojevališča,
- naslove publikacij v javnem interesu s seznama publikacij, katerih izdajo finančno podpira Javna agencija za knjigo ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije v okviru založniških programov in projektov s področja kulture v vsaki organizacijski enoti knjižnice,
- zastopanje publikacij večine slovenskih založb,
- elektronske slovarje in drugo digitalno gradivo,
- digitalne leposlovne in strokovne publikacije (e-knjige),
- zvočne knjige,
- nakup leposlovja v hrvaškem jeziku zaradi prisotnosti pripadnikov te etnične skupine na območju knjižnice. V hrvaškem jeziku nabavljamo tudi nekaj strokovne literature, predvsem tisto, ki ni dobavljiva v slovenskem jeziku ter serijske publikacije v hrvaškem jeziku,
- v angleškem in nemškem jeziku nabavljamo leposlovje in strokovno literaturo za potrebe izobraževanja naših uporabnikov. V tujem jeziku nabavljamo tudi poljudnoznanstveno literaturo (predvsem turistične vodnike), ki ni dostopna v slovenskem jeziku,
- nabavljamo tudi literaturo v romskem jeziku.

Bibliografski podatki kupljenega gradiva se bodo sproti vnašali v slovenski vzajemni bibliografski sistem in s tem bomo zagotovili dostopnost do informacij o kupljenem gradivu v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema. Na spletni strani vsak mesec objavljamo novosti, prav tako je na naši spletni strani dostopen seznam nakupa knjižničnega gradiva s sredstvi MK.

Za zadovoljevanje informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb je v osrednji knjižnici uporabnikom, občanom in naključnim obiskovalcem na voljo sedem računalnikov za delo na internetu, za uporabo elektronske pošte, za pregledovanje javno dostopnih vladnih in občinskih informacij ter za iskanje v bazi COBISS. Sedaj so uporabnikom na razpolago računalniki tudi v vseh izposojevališčih.

9.3 NAKUP KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA PRIPADNIKE MADŽARSKE NARODNE SKUPNOSTI

V skladu s 25. členom ZKnj-1 knjižnica nabavlja knjižnično gradivo tudi za pripadnike madžarske narodne skupnosti. Nabava knjižničnega gradiva v madžarskem jeziku poteka v skladu z 11. in 12. členom Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe.

Knjižnica ocenjuje, da bi bilo potrebno v KKC Lendava – Lendvai KKK za pripadnike madžarske narodne skupnosti letno nabaviti vsaj 200 enot knjižničnega gradiva na 1000 pripadnikov narodne skupnosti v madžarskem jeziku. Če upoštevamo podatek Statističnega urada RS iz leta 2002, da živi na območju, ki ga knjižnica pokriva s svojo dejavnostjo, 4.569 pripadnikov madžarske narodnosti, bi morali za potrebe uporabnikov osrednje knjižnice v Lendavi in njenih dvojezičnih krajevnih knjižnic nabaviti 913 enot gradiva (v okviru tega 100 enot neknjižnega gradiva in 40 naslovov periodičnega tiska v madžarskem jeziku).

Iz sredstev MK v letu 2021 načrtujemo nakup 456 enot knjižničnega gradiva v madžarskem jeziku (to je 100 enot na 1000 pripadnikov narodnosti) po povprečni ceni 14 EUR, za nabavo ostalega gradiva bo knjižnica poskušala pridobiti sredstva iz drugih virov.

V skladu z 12. členom Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe načrtujemo letni prirast 60 % naslovov strokovnega in 40 % naslovov leposlovnega gradiva, upoštevali bomo tudi kriterij 30 % naslovov za otroke in mladino ter 70 % za odrasle. Gradivo v madžarskem jeziku bo enakomerno razporejeno v štirih krajevnih knjižnicah in eni premični zbirki na območju Upravne enote Lendava.

Madžarsko knjižnično gradivo knjižnica nabavlja pri madžarskih dobaviteljih, bibliografske podatke pa vnaša v slovenski integrirani sistem, tako je gradivo dostopno preko medmrežja doma in v tujini. Bibliografski opisi gradiva se vnašajo v sistem COBISS sproti skozi celo leto takoj ob nabavi. Obdelava je zamudna, saj je potrebno na novo kreirati bibliografske zapise, ker ni možnosti prevzema zapisa kot pri slovenskem gradivu. Pri nabavi knjižničnega gradiva v jeziku madžarske narodne skupnosti upoštevamo aktualnost knjižničnega gradiva (strokovnega in leposlovnega), zastopanost kakovostnih naslovov knjižničnega gradiva tako tujih prevodov v madžarski jezik, kot tudi izvirnega madžarskega leposlovja. Trudimo se omogočiti enako dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce madžarske narodne skupnosti, zato gradivo v madžarskem jeziku lociramo v petih krajevnih knjižnicah ter v eni premični zbirki.

10. OBRAZLOŽITEV LOCIRANJA GRADIVA V MREŽI KNJIŽNICE (VSEBINSKO IN KOLIČINSKO)

Mrežo knjižnice sestavlja deset krajevnih knjižnic in tri premične zbirke, ki imajo vse dostop do vzajemnega kataloga.

Gradivo, katerega nabavo načrtujemo v letu 2021, bo med te knjižnice razdeljeno po kriterijih knjižnične dejavnosti in v skladu s pridobljenimi finančnimi sredstvi.

11. UPOŠTEVANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE

11.1 NAČRTOVAN DELEŽ ODPRTOSTI OSREDNJE KNJIŽNICE V LETU 2021

Obratovalni čas knjižnice je čas, ko je knjižnica odprta in opravlja storitve za uporabnike. Po Uredbi o poslovanju splošnih knjižnic (UL RS 29/2003) mora biti osrednja knjižnica odprta najmanj 8 ur dnevno, 5 dni v tednu, ob sobotah 5 ur. Načrtovano tedensko število ur odprtosti osrednje knjižnice v letu 2020 je 51 ur, v skladu z določbami uredbe.

11.2 NAČRTOVAN DELEŽ ODPRTOSTI ORGANIZACIJSKIH ENOT OSREDNJE KNJIŽNICE V LETU 2021

Po Uredbi o poslovanju splošnih knjižnic mora biti krajevna knjižnica odprta 4 ure tedensko, če ima do 2000 prebivalcev, in 15 ur tedensko, če ima do 6000 prebivalcev.

Načrtovani delež odprtosti organizacijskih enot je bil v preteklosti na večini lokacij v skladu z določbami Uredbe o osnovnih storitvah knjižnice. Občine organizacijskih enot, kjer odprtost ni bila usklajena z določbami uredbe, smo v prejšnjih letih večkrat opozorili in jih pozvali, naj uredijo razmere ter naj uporabnikom nudijo boljši dostop do knjižničnega gradiva in informacij. Tudi v letu 2020 smo Občino Kobilje, Občino Črenšovci, Občino Turnišče ter Občino Velika Polana opozorili na ureditev odprtosti organizacijskih enot. Po večletnem naporu je v letošnjem letu končno prišlo do pozitivne rešitve, saj je izmed 13-ih organizacijskih enot sedaj 12 takšnih, katerih odprtost je usklajena z uredbo. Edina organizacijska enota, ki ni odprta, je krajevna knjižnica v Veliki Polani. Občina nam je zagotovila, da so težave zaradi ponovnega odprtja knjižnice povezane tudi z epidemijo novega koronavirusa. Zagotovili so, da bo do ponovnega odprtja knjižnice prišlo takoj, ko se bodo zdravstvene razmere uredile.

V tabeli je prikazana načrtovana odprtost krajevnih knjižnic za leto 2021. Za krajevno knjižnico Velika Polana sicer načrtujemo, da bo v letu 2021 odprta 4 ure tedensko, vendar še ni možno predvideti, kdaj bo Občina Velika Polana pristopila k ureditvi razmer.

Tabela 2: Načrtovan delež odprtosti organizacijskih enot v letu 2021

	Pone- deljek	Torek	Sreda	Četrtek	Petek	Sobota	Ne- delja	Skupaj število ur
Dolina				12.00– 16.00				4
Gaberje	12.00– 16.00							4
Genterovci					12.00– 16.00			4
Hotiza*		12.00– 16.00						4
Petišovci*			12.00– 16.00					4

Črenšovci					14.00-19.00	10.00-15.00	8.00-13.00	15
Bistrica		14.00-18.00						4
Dobrovnik		14.00-16.00			13.00-15.00			4
Kobilje*		16.00-20.00						4
Odranci			13.00-15.00	14.05-16.05				4
Turnišče		8-12 13-15	13-17	13-18				15
V. Polana								(4)

* premične zbirke

12. PRIDOBIVANJE FINANČNIH SREDSTEV

Knjižnica si sredstva za opravljanje svoje dejavnosti in nakup knjižničnega gradiva pridobiva iz javnih sredstev (od ustanoviteljev, od drugih občin na osnovi pogodb in od Ministrstva za kulturo), plačil uporabnikov za storitev javne službe (članarine, zamudnine, fotokopije ...), s prodajo blaga in storitev na trgu ter od domačih in tujih donatorjev.

Po 53. členu ZKnj-1 naj bi občine zagotavljale finančno obveznost za skupne stroške knjižnice premosorazmerno s številom njihovih prebivalcev, medtem ko stroške knjižnične dejavnosti, ki nastanejo neposredno na območju občine, krije vsaka občina sama.

Izračuni temeljijo na deležu prebivalcev posameznih občin. 74,08 % vseh stroškov, ki nastanejo pri izvajanju osnovne dejavnosti na območju KKC Lendava – Lendvai KKK, krije Občina Lendava, 25,92 % stroškov pa bi morale kriti ostalih 6 občin premosorazmerno s številom prebivalcev njihovih občin (Dobrovnik 2,71 %, Črenšovci 8,45 %, Kobilje 1,18 %, Odranci 3,36 %, Turnišče 7,09 %, Velika Polana 3,13%). K takšnemu načinu financiranja so svoj pristanek dale občine Črenšovci, Dobrovnik, Kobilje, Turnišče in Velika Polana s podpisom osnovne pogodbe o financiranju knjižnične dejavnosti na območju njihovih občin (pogodbe do danes še ni podpisal župan Občine Odranci).